

วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่.....เดือน.....

การศึกษาระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

นายเมธประจักษ์ เดิมกิจจจรสุข*

รองศาสตราจารย์ จตุรพร ลิ้มมนังจริง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 86 คนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sample) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอนคือแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของรัศมี โพนเมืองหล้า ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการศึกษาพบว่านักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ ชั้นปี อายุ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และที่พักอาศัยต่างกันมีระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: (1) การเห็นคุณค่าแห่งตน (2) นักเรียนอาชีวศึกษา

*นักศึกษานิพนธ์โท สาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

เนื่องจากระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ และประเทศไทยกำลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบกับสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ระบุว่า ประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และไทย เป็นประเทศที่มีแรงงานขนาดใหญ่ โดยไทยถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 4 เมื่อเปิดประชาคมอาเซียนจะมีการโยกย้ายแรงงานขนาดใหญ่ ที่แรงงานในแต่ละชาติจะไหลไปสู่ประเทศที่มีค่าตอบแทนค่าแรงที่สูงกว่า นั่นหมายรวมถึงประเทศไทยด้วยที่แรงงานในประเทศก็อาจจะโยกย้ายออกไป ทำให้แรงงานก็จะลดลงเรื่อยๆ และเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมที่อาจย้ายฐานการผลิตไปประเทศอื่นได้ (วิชาการ.คอม,ออนไลน์,2557,หน้า 1)

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายที่จะผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อเพิ่มกำลังคนให้เพียงพอต่อความต้องการ และแก้ปัญหาความขาดแคลนแรงงานอาชีพในปัจจุบัน (ไทยพับลิก้า,ออนไลน์,2558, หน้า 1) แต่จากสถิติการศึกษาต่อของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552-2554 พบว่า มีนักเรียนเพียง 30% ที่เลือกเรียนต่อสายอาชีวะและมีแนวโน้มลดลง ในขณะเดียวกัน ข้อมูลจากกองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน ระบุว่า อุตสาหกรรมไทยต้องการแรงงานสายช่างปีละ 1.8 แสนคน (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ,ออนไลน์,2556,หน้า 1)

นอกจากนี้ สาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองกังวลใจไม่กล้าส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านความปลอดภัยและปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่นปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการติดยาเสพติด การใช้กำลังประทุษร้ายร่างกาย เป็นต้น (ไทยพับลิก้า,ออนไลน์,2556,หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี (2540) ที่ศึกษาพบว่าปัญหาด้านพฤติกรรม และปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาน่าจะมาจากความสับสนในบทบาท ความสับสนในเอกลักษณ์ของตนเองที่ทำให้ไม่สามารถปรับตัว ขาดความสามารถในการตัดสินใจที่ถูกต้อง และ

ธรรมชาติของนักเรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลางถึงวัยรุ่นตอนปลายจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ มีการเปลี่ยนแปลงอารมณ์อย่างรวดเร็ว และรุนแรง มีความรู้สึกรุนแรง เปิดเผยตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการความเป็นอิสระ ไม่ชอบกฎเกณฑ์และการบังคับ เริ่มคบหาเพื่อนฝูง และได้รับอิทธิพลจากเพื่อนเป็นอย่างมาก (พรพิมล เกษมนาครินทร์, 2539)

เนื่องจากการลาออกกลางคันเป็นเรื่องสำคัญ เพราะมีผลทางด้านจิตใจของนักเรียนอาชีวศึกษา และเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ มีประมาณ ร้อยละ 28.3 (ไทยพับลิก้า,ออนไลน์,2556,หน้า 1) ทำให้นักเรียนอาชีวจะไม่เห็นคุณค่าแห่งตน และถูกผู้อื่นมองว่าไม่มีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับวิกกินส์ และกิลส์ (Wiggins; & Giles. 1984,p. 18) ที่กล่าวว่า บุคคลสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนได้ เพราะบุคคลทุกคนมีการเห็นคุณค่าแห่งตน แต่มีบุคคลจำนวนมากไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าที่ตนเองมีอยู่ อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้สามารถตระหนักถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนได้ ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยผ่านกระบวนการกลุ่มหรือการปรึกษาทางจิตวิทยา ถ้านักเรียนมีการเห็นคุณค่าแห่งตน จะทำให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตทั้งด้านการเรียน ด้านพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น และทำให้ปัญหาการลาออกกลางคัน การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและเป็นอันตรายต่อตนเองและสังคมลดลง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนอาชีวศึกษาประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และที่พักอาศัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการเห็นคุณค่าแห่งตนแตกต่างกัน
ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 633 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 86 คน

ผู้วิจัยใช้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของยามานะ (Yamane) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sample)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปี และค่าใช้จ่ายต่อเดือน และที่พักอาศัย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษาให้มีระดับที่สูงขึ้น

2. เป็นข้อมูลในการทำวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษาต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

การเห็นคุณค่าแห่งตนมีผลต่อบุคคลว่ามีความหมายและมีคุณค่า โดยบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนจะสามารถรับรู้ได้ด้วยตนเอง หรือเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ดังนั้นความหมายของการเห็นคุณค่าแห่งตน (self-esteem) มีดังนี้

Coopersmith (1981, p.6) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยปกติมีความหมายถึง เจตคติ โดยเฉพาะเจตคติที่มีผลต่อบุคคล ซึ่งประกอบด้วยความคิดและความรู้สึก ซึ่ง ต่อมา Coopersmith (1984, p.5) ได้แจกแจงความหมายของการเห็นคุณค่าแห่งตนเพิ่มเติม ไว้ว่า เป็นการประเมินคุณค่าของตนเอง แสดงเจตคติทั้งทางด้านบวกและด้านลบ เป็นการตัดสินใจเห็นคุณค่าแห่งตน ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่าแห่งตนมีความสำคัญ ประสบความสำเร็จและมีคุณค่า สัมผัสได้จากคำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออก

Bandura (1986, p. 356) ได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าแห่งตนว่า เป็นการ ประเมินตนเองว่าตนเองเป็นอย่างไร ถ้าประเมินว่าตนเองไร้ค่า ก็จะไม่มีความภาคภูมิใจใน ตนเองต่ำ แต่ถ้าประเมินว่าตนเองมีความสามารถก็จะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองหรือมีการ เห็นคุณค่าแห่งตนสูง

พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556 ,หน้า 271) ให้ความหมาย การเห็นคุณค่าแห่งตนว่า เจตคติของการยอมรับตนเอง ประเมินตนเองว่ามี คุณค่า (self-approval) และการนับถือตนเอง (self – respect) มีความภูมิใจในตน โดยเฉพาะในเรื่องของค่านิยม ลักษณะนิสัย และศักดิ์ศรีของตน

วิธีดำเนินการวิจัย

โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ชั้นปี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และที่พักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการเห็นคุณค่าแห่งตนของ รัศมี โพนเมืองหล้า (2543 ,หน้า 102 – 107) โดยแบบทดสอบมีทั้งหมด 50 ข้อ ประกอบไปด้วย ข้อความทั้งทางบวก และข้อความทางลบ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียน อาชีวศึกษา ระดับปวช. วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครจำนวน 30 คนที่มี ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของ

เครื่องมือ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 86 คนในการตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 18 พฤษภาคม 2558 ถึง 22 พฤษภาคม 2558 และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ย และร้อยละ และตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ดังนี้ วิเคราะห์ระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 31.60$ $SD = 7.19$)
2. นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีเพศ อายุ ชั้นปี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และที่พักอาศัยต่างกัน มีการเห็นคุณค่าแห่งตนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.60 ซึ่งสอดคล้องกับมธุรส วงศ์คุณันดร (2547) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเผชิญปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 อ.เมือง จ.ราชบุรี พบว่าวัยรุ่นมีการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีเพศ อายุ ชั้นปี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และที่พักอาศัยต่างกัน มีการเห็นคุณค่าแห่งตนไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนโดยส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดา-มารดา (ร้อยละ 74.4) อาจชี้ให้เห็นว่า สถาบันครอบครัวอาจมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าแห่งตน เนื่องจากถ้านักเรียนมีสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นมีการดูแลเอาใจใส่ที่ดี และมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี โดยมีสถาบันครอบครัวคอยให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพนม เกตุมาน (2550) ที่มีมาตรการแนวทางแก้ปัญหาในเรื่องของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นเรื่องของสถาบันครอบครัวว่ามาตรการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว โดยการจัดการอบรมให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ สามารถดูแลและส่งเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมตาม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนอาชีวศึกษาควรให้ความสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงศักยภาพในลักษณะที่พึงปรารถนา เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าตนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา เช่น ผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ต่อการเห็นคุณค่าแห่งตนของนักเรียนอาชีวศึกษา

2. การศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนที่ติดเกมส์
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

วิชาการ.คอม.(2557).วิกิถิติ ทำไมเด็กไทยเรียนอาชีวะน้อยลง.ค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2558

จาก <http://www.vcharkarn.com/vcafe/214411>.

สุดา สงเดช. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูโครงสร้างครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต(สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

Bandura,A.(1986).*Social Foundation of Thought and Action:Asocial cognitive Thory*.New Jersey:Prentice Hall,Englewood Cliffs.

Lazarus, R.S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York:Springer Publishing.

Maslow,A.H.(1970).*Motivation and Personality* . 2nd ed . New York:Harpers and Row.

Rosenberge,M.(1979). *Cognitive the self*. New York:Basic Book.

Wiggins, J.D.; & Giles, T.A. (1984). *The Relationship Between Counselors' and Students Self-Esteem as Related to Counseling Outcomes*. New Yrok: The School Counselor.